ГОДИНА XV. На Цетињу, у Уторник, 7. Октобра 1886. БРОЈ 40.

Излази Недјељом.
Цијена:
За ЦРНУ ГОРУ и АУСТРО-УГАРСКУ (с БОСНОМ и ХЕРЦЕГОВИНОМ) За годину 6 ф., на по год. 3 ф., на четврт године 1 ф. и 50 новчића.
За све остале земље у ЕВРОПИ и АМЕРИЦИ: на годину 20 франака, на по године 10 франака, на четврт године 5 франака.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

ЛИСТ ЗА ПОЛИТИКУ И КЊИЖЕВНОСТ.

Претплата шаље се у плаћеним писмима непосредно администрацији »Гл. Црногорца« на Цетиње, а може се и картом упутницом на пошту у Котор. Дописи шиљу се уредништву. Рукописи се не враћају

За огласе плаћа се од реда 5 новч. За огласе веће и на дуже вријеме мање.

ТЕЛЕГРАМИ „ГЛАСА ЦРНОГОРЦА“.

БЕЧ, 30 септембра. Делегације су сазвате за 4 новембар (по новом) у Будапешту.

ВАРНА, 30 септ. Каулбарс је стигао синоћ овамо. Примио је депутације грађана и околине, које су му изјавиле повјерење у садашњу владу бугарску.

БУКУРЕШТ, 30 септ. Дописник листа „Indépendance Roumaine“ (опозиција) из Букурешта, који је био пошао да прати Каулбарса, затворен је у Шумли у часу кад је хтио кренути за Букурешт. Бугарске власти су га упутиле преко Варне у Цариград.

СРИЈЕДАЦ, 2 октобра. Бугарска влада одговорила је ђенералу Каулбарсу на његову ноту о изборима за велико сабрање: Устав бугарски коме је био сарадник руски комисар, одређује да је само сабрање власно судити о важности и законитости избора.

БЕРЛИН, 2 октобра. Бисмарков лист „Nordeutsche Algemeine Zeitung“ поново кори Батенберга што је напустио пријестол; да је остао, уштедио би Бугарској изборне непогоде.

БЕЧ, 2 октобра. Ђенерао Каулбарс, примио је заповијед из Петрограда да прекине своје путовање по Бугарској; но ипак му се оставља на вољу да се ријеши на што хоће.

ПАРИЗ, 2 октобра. Новине „Liberté“ доносе чланак у духу пријатељства према Њемачкој.

СРИЈЕДАЦ, 4 октобра. Влада је предала ноту преставницима великијех држава, у којој се разлаже, како је влада за то сазвала велико Сабрање, да овјерови пуномоћи народних посланика и да скупштину стави у договор с Портом и с великијем државама рад избора новога господара.

ПОЛИТИЧКИ ПРЕГЛЕД.

Наши ће читаоци, по свој прилици наћи, као што се и нама чини, да наши брзојави, не толико према догађајима, колико према запетости и напону свијех великијех чинилаца, нијесу преобилати. Но кад се виде брзојавни извјештаји страних новина, онда морамо готово бити захвални бечком Кор. биро-у што нам не јавља сваки глас, који би се сјутра опет морао порицати. За то мислимо да ћемо читаоцима најбоље угодити, ако им просто изнесемо све гласове страних листова, а да их поштедимо од нашијех примједаба, јер лако би могло бити, да сјутрашњи гласови поруше сву основу данашњега умовања. И сами догађаји постају све невидовнији, све невјероватнији. Ако је икад важила, то важи у ове наше дане пријекор оног римског пјесника своме времену: Omnia jam fiunt, fieri quae posse negabam (све се сад догађа што мишљах да се не не може догодити); само што би се данас, према њекијем приликама или неприликама, могла та изрека обрнути те казати: „а оно се никако не догађа, и као да се неће никако ни догодити, што је, по свијем захтјевима здравога разума, по свијем законима друштвене динамике и народне психологије, требало давно да се догоди!“ — У такијем напредним временима, разумије се, и дописници новина учествују у њеколико у борби, и они се придружују овој ил' оној страни, те примају с те стране сваки глас у жељном повјерењу и тако га прате својим новинама; вјутра га ухвати други те га увјери о противном, што опет мора лист његов да посвједочи. Те тако нов нари и у томе приличе старом Богу Хрону, који је своју дјецу прождирао.

Ево у кратко најкрупнијих новивинскијех гласова о Бугарској, како се у средиштима јевропског јавног мишљења о њој разбира, дознаје и збори. Остали су догађаји, бар за нас, према томе тако страни и незнатни, да готово не вриједи биљежити их.

* * *

Бечком „Новом Дневнику“ (N. W. Tagblatt) јављају из Сриједа још 22 септ.:

„Јуче се проносио глас, да је Русија готова попуштити, ако намјесништво пристане да се избори одложе за недјељу дана, но влада се тврдо држи свога ријешења. Опште је мишљење, да ће Каулбарс бити позват из Бугарске, јер Гирс неодобрава његове радње.

Међутим је влада открила нову заврјеру присталица Цанкова. Они су погодили Мађедонце да нападну и затворе намјеснике и министре. Каулбарс је то забранио, тек је дочуо о томе, но влада то ипак није дознала од Каулбарса. Ноћне страже појачане су.

Опасни гласови проносе се кроз град; сад се није потврдило да је по другијем градовима било немира. Народ је јако клонуо.

Аустро-угарска влада забранила је провоз топова и џебане, те су наручени у Крупа и Грисона за Бугаркку“.

„Пестер Лојду“ јављају из Рушчука:

„Данас је предао руски консуо командиру Филову писмо ђенерала Каулбарса, којим му се заповиједа, да пусти на слободу све политичке сужње, па и оне официре који су затворени због атентата на Батенберга. Филов није хтио послушати и јавио је влади о томе. Овдје је због тога велико огорчење.“

Бечкој „Новој Сл. Преси“ јавља сриједачки јој дописник:

„У јутрашњем броју „Независиме Блгарије назива се Каулбарс бунтовником, који буни бугарски народ и војску и гледа да је задобије за своје смјерове недозвољеним путем. Те новине предлажу, да се Каулбарс, ако и даље буде тако радио, веже и претјера преко границе.

Одбор владине странке објавио је овај проглас:

„Браћо! Каулбарс је кренуо по земљи ради агитације, да вас приволи, да се одречете домовине, њене независности и бугарске историје. Он иде на то да изазове устанак, да би омогућио руску окупацију. Отворите очи, ако хоћете, да вас не куну ваши потомци. Покажите несавјесном ђенералу, да вам је отаџбина дража од свега. Он вас лаже кад вели да говори у име Царево. Чувајте се њега као куге. Не заборављајте, да у нас гледа сав изображени свијет. Ако се не покажемо достојни независности, биће наша земља опљачкана. До нас је да је бранимо; ако ми не иштемо окупације, не може нам је нико наметнути. А ви, бугарски официри и војници, који сте скоро пролијевали своју крв за независност наше отаџбине, показаћете да сте достојни синови Блгарије и да вам не могу ништа руске рубље. Каулбарс ће хтјети да вас улови, облаже и подмити. Не дајте се! Чувајте част Бугарске, да вам имена остану вјечита; чувајте образ бугарског војника!“

* * *

Вијест „П. Лојда“:

„Потоњи дописи између владе и ђенерала Каулбарса саопштени су страним преставницима. У пошљедњем свом писму изјављује Каулбарс поново, да ће чланови садашње владе бити одговорни за пошљедице те се буду десиле због опирања владе да изборе одложи и да пусти на слободу затворене официре.“

„Пол. Кор.“-и јављају из Сриједца:

„У овдашњим дипломатскијем круговима мисли се да је прешла највећа опасност у односима између бугарске владе и дипломатске агенције руске и као да је оправдано уздање, да ће од сада бити положај правилнији и мирнији. Ђенерао Каулбарс као да је понајвише за то кренуо по унутрашњости, што мисли, да народ у земљи друкчије мисли но у пријестолници. Бугарска је влада све наредила, да се на том путу не догоде нереди.“

„Ажанс Ава“ јавља:

„Глас да се рушчучки гарнизон изјавио противу намјесништва неоснован је. На против, официри из Рушчука изјавили су, поводом Каулбарсовог писма Филову, влади своју оданост. — Кад је Каулбарс кренуо из Враце, поздравили су га њеколико стотина Цанковаца.“

„Пестер Лојду“ јавља сриједачки му дописник:

„Говори се, да су три официра шумланске посаде изјавили своје незадовољство са садашњим стањем и пријетили да ће се изјавити против намјесништва, ако не попусти у питању избора и не ослободи затворене официре. Заиста је било изјава између тијех официра и владе. Инак се не вјерује да ће бити озбиљна покрета против намјесника.“

„Пуковници Хазоров. Дисов и Лудкаров, командири шумланске посаде, послали су овај брзојав војноме министру:

„Узимајући у обзир садашње догађаје и у опште, што права народна и интереси државе услијед садашњег стања непрестано пате, захтијева војска у Шумли, да би се избјегла несрећа која пријети Бугарској, *их се ослободе сви учесници револуције до 21 августа и да се задовоље жеље те да је Каулбарс изјавио 27 септембра, да се не би завадили два братска народа.* Иначе ће шумланска војска сматрати себе оправданом, да поступи сама по свом увиђењу.“

„У исти час јавља исти „Пестер Лојд“ из Сриједца:

„Сасвим је неоснован овдје пренесени глас, да је у Шумли букнуо устанак. Начелник тамошњи брзојавља, да је све мирно и да он и на даље јемчи за одржање мира.“

* * *

Из Лондона јављају „Пестер Лојду“:

„Гласу париског листа „Republique Française“, по коме су двије велике државе наумиле послати у Петроград заједнички протест због посланства Каулбарсовог, овдје се не вјерује. Колико је познато, још ни једна држава није због посланства Каулбарсовог слала какве поруке ни пријекоре у Петроград“.

Из истог мјеста јављају „Пол. Кор.“-и:

„Као што се види из говора министра Чорчила својим бирачима, одрекла се влада Солсберијева, у питању источне политике Инглеске, завјета Памерстонова и Биконсфилдова, те напушта средишњим силама јевропскијем да обране Турску и мање балканске државе од Русије“.

Берлински „Крајццајтунг“ дознаје из Париза, да је тамошње руско посланство примило окружницу Гирсову, у којој се увјерава да је пријатељство између трију царевина (Русије, Њемачке и Аустро-Угарске) присније но икада што је било“.

Бечки „Нови Дневник“ јавља:

„Говори се да је бугарски министар иностраних дјела, Начевић, извијестио службено заступнике вел. држава у Сриједцу о досадашњој радњи ђенерала Каулбарса и молио их, да из тог оно изведу, што се тиче сила потписница берлинског уговора. Тога ради, као што се гласа, од више дана живо се преговара између јевропркијех влада, наравно без Русије. Инглеска, веле, да је одмах предложила заједничку преставку у Петроград; у Берлину за сад још се уздржавају; Аустро-Угарска, кажу, савјетовала је да се инглески приједлог не прими и предложила је за сад блажи облик, по ком би велике државе требале само да замоле Русију, да их обавијести, у колико понашање ђен. Каулбарса одговара смјеровима руске владе“.

„Пол. Кор.“-и јављају из Сриједца:

„Војни министар пук. Николајев сазвао је овијех дана официре сриједачке посаде к себи те их је опоменуо да се, према опасности положаја, уздржавају од сваког мијешања у унутрашњу политику. „Остајте војници“, рече, и ништа друго до војници; докажите да у нас може бити чврста војна дисциплина. Тако ћете најбоље послужити народној независности“.

„Пестер Лојду“ јавља сриједачки дописник:

„Петроградски глас да се посада у Шумли побунила и да ће исто бити у Рушчуку, Видину, Плевни и Сливном, измишљотина је. Страни агенти заиста раде, да окрену војску, но свуд су одбијени. Па и она три официра у Шумли, који су се дали навести, молили су на пошљедак војнога министра да им опрости“.

Из Пловдива јављају „Пол. Кор“-и.

„Начелник града Димитријев забранио је објаву рускијех захтјева, те их је Каулберс послао руском консулу Игелстрему, јер се није искало одобрење власти земаљскијех. — Народни збор, на коме су учествовали најугледнији грађани, закључио је ове три одлуке: Да Бугарска остане уједињена, слободна и независна. Одобрава се сазив великог Собрања. Осуђују се виновници завјере против Батенберга“.

„Пест. Лојду“ брзојавља Сриједан:

„Војни министар издаће данас објаву војсци, у којој се похваљује понашање официра у Свиштову што су одбили позив Каулбарсов, као патриотско дјело. Гласови из иностранства, особито путовање Чорчилово, које се овдје тек данас (25 септ.) дознало, оживљују наду у Бугара, да их Јевропа ипак још није сасвим напуштила“.

„Пол. Кор.“-и пише сриједачки дописник:

„Сви бугарски министри дошли су 2 окт. (по нов.) у руску агенцију, да се погоде с ђенералом Каулбарсом. Војни министар, министри унутрашњих и иностраних дјела, узимали су више пута ријеч и били су готови да пристану на одгођење избора за осам дана, ако би то задовољило. Бар. Каулбарс је те ријечи прекинуо изјавом, да је воља Цареви непромјењива и да не допушта никакве погодбе. Сјутра дан је послала бугарска влада руској агенцији ону ноту, у којој изјављује да је вољна покорити се рускијем савјетима, у колико то дозвољавају устав и закони земље. Каулбарс одмах одговори да је та изјава недовољна и он иште да се руски захтјеви на просто приме ил' одбију. На то одговори бугарска влада напомињући, да је ђен. Каулбарс испрва само давао савјете а не захтјеве, те да влада остаје присвој изјави. За тим је примила објаву од Каулбарса, да он, по заповиједи Цареви, креће у унутрашњост Бугарске и да оставља влади одговорност за њено држање“.

* * *

„Рајтеров биро“ дознао је 25 септ. из врло повјерљивог извора, да министар лорд Чорчил није пошао на пут ради каквијех дипломатскијех послова или рâди какве политике, но само ради свога здравља (јамачно да пита савјет једног чувеног љекара у Берлину!). —

* * *

„Правителственом Вјестнику“ дописују из Једрена од 12 септ. да се попунила артилерија 2. арисјскога корпуса (разумије се, турског) осмином пољскијех батерија из Дедеагача. Из Луле-Бургаса кренуће седми коњички пук, из Мустафа-паше два батаљона деветог пешадијског пука у Једрене. Низам другог армејскога корпуса биће брзо у сасвим потпуном броју. Осим тога наумила је турска влада да састави у Једрену запасни корпус, који ће, од чести, сачињавати батал они редифски другога позива. Назир-паша, који је постављен за старјешину штаба тога корпуса, већ је стигао у Једрене. Како у Једрену нема доста касарна, узеле су се приватне куће под кирију да се смјести придошла војска. Тринаести пешадијски пук послат је из Једрена у планину Родопе.

„Пол. Кор.“-и јављају из *Солуна*:

„Овдје су присјели до краја септембра из Азије и Сирије свега 32 батаљона запасне војске турске, од којих је половина, 16 батаљона, послата у нахију Аврет-Хисар. Према пређашњим годинама сељаци се мало туже да им војска досађује.“

* * *

Бечкој „Преси“ јављају из Сријеђца:

„У Ломпаланци скупили су присталице ђенерала Каулбарса мали народни збор, који је ријешио да се од бугарске владе иште, да безусловно испуни све жеље и захтјеве Цареве. — Покушаји да се војска у Рушчуку побуни против командира Филова остали су безуспјешни, но не напуштају се.“

По истом листу, који то дознаје преко Лондона, протестовала је бугарска влада жестоко против понашања Каулбарсова.

„Пестер-Лоју“ јављају из Букурешта:

„Инглески дипломатски агент у Сриједцу саопштио је намјесништву о мишљењу лондонске владе, да одгађање избора књаза није савјетно, зашто би заплети и сукоби бивали све виши.“

Бечкој „Н. сл. Преса“ брзојављају из Петрограда:

„По што више нема сумње да је посланство ђенерала Каулбарса остало безуспјешно, једва да ће се он вратити у Сриједац, но ће поћи у Петроград да поднесе извјештај о свему што је искусио, тек доврши своје путовање по Бугарској. Но овдје се мисли да би било неправедно њега окривити због неуспјеха, јер мучно да би ма који други више израдио. Сад се мисли, да ће се Русија задовољити да уложи свој veto (не дозвољавам) против књаза те га велико сабрање буде изабрало, или да ће бацити анатему на Бугарску. За окупацију врло су слаби изгледи“. (Види брзојаве).

* * *

„Пол. Кор.“-и јављају из Рима, да се тамо врло добро примила Тисина изјава о источној политици. И у Италији најмјеродавнији политичари држе се чврсто начела, да је образовање независних и слободних држава на Балкану најбоље средство, да се избјегну сукоби између великијех држава због источног питања. У том правцу може Аустро-Угарска поуздано рачунати да ће је Италија искрено потпомоћи.

Берлинском листу „Пост“ не задаје посланство Каулбарсово много бриге. Тек је Русија изјавила да се неће служити насилним мјерама, борба Каулбарсова с намјесништвом добија вид домаће свађе словенскијех народних породица. Ако намјесништво могбуде одржати се, нема се бојати војног насиља. Ђенерал се само служи својим угледом који стоји под заштитом међународног права и, можда, рубљама. Самостална велика државотјерала би таког преставника, но у Бугарској није стање редовно. Против насиља ограђена је Бугарска уговорима, за које су се све велике државе изјавиле.

(Ако је брзојав „П. Лојда“, по коме ми ту изјаву берлинског листа доносимо, тачан, онда морамо признати да нам је та њемачка логика сувише виспрена. Ако је углед ђенерала Каулбарса, као што признаје „Пост“, под заштитом међународног права, којим би га правом могла и највећа, и најсамосталнија држава просто отјерати (ausweisen)? — .У).

* * *

Други берлински лист „Крајцајтунг“ јавља, да је италијански министар иностраних дјела, конте Робилант, извијестио владе у Бечу и Берлину, да се јавно мишљење у Италији изјавило, да би Италија требала да се придружи савезу великијех држава средње Јевропе, но под условом, да се граница Италије прошири (ваљда да јој Аустрија уступи Трентин).

* * *

„Пестер Лоју“ јављају из Берлина о посланству Чорчилову:

„О успјеху путовања лорда Чорчила не може се ништа дознати, тајна се чува строго. Мисли се да пут лордов није остао сасвим безуспјешан, јер иначе не би кренуо за Беч. Према природи савеза њемачко-аустријског не може путовање лорда Чорчила у Беч имати смјер, да Инглеска хоће нешто да постигне у Бечу што у Берлину није могла добити, но да се у Бечу настави оно што се запрело у Берлину. Но положај никако не допушта помишљати, да је пријатељство између Њемачке и Русије охладњело. Књаз Бисмарк држи све конце подједнако у својим рукама, већ ако „свесловенска ровења“ не произведу невидован прелом“.

* * *

У очи бугарскијех избора добио је „Пестер Лојд“ овај брзојав од свог дописника из Рушчука:

„Град изгледа миран, ал' народ је раздражен. Грађанство као да је тврдо наумило, да се при сјутрашњим изборима одупре свакој сметњи. О то ме како ће се понашати официри, разна су мишљења. У опште се мисли, ако се сабрање састане по жељи Бугара, да ће гласати за књаза Александра Батенберга. Многи додају к томе, да ће сабрање, ако Јевропа не би одобрила тог избора, прогласити републику“.

Исти листови јављају из Беча, у очи доласка лорда Чорчила:

„Лорд Чорчил, који се овдје очекивао с јутрашњим жељезничким возом из Дражђана, није овдје присиио; но дошао је улак те га је министар послао из Дражђена па је одмах наставио свој пут у Рушчук“.

Берлински „Нацијоналцајтунг“ чврсто се држи своје објаве, да инглеско посланство у Берлину није ништа знало у Чорчилову доласку у Берлин. Тај лист озбиљно тврди, да је цио разговор о Чорчилову путовању основан на забуни, побркала се лица; Чорчил није управо ни био у Берлину.“

* * *

Као што нам је брзојав, у прошломе броју нашега листа, јавио, разаслао је државни секретар изглески за инострана дјела, лорд Идесле, окружницу великијем државама, у којој изказује жељу, да велике државе морално потпомогу Бугарску, да се избјегну озбиљнији нереди.“

(Тај глас „Рајтеровог бироа“ нама је бечки Кор. биро мало друкчије саопштио, за то сад поново доносимо по новинама пошљедње поште).

Из новина.

Новосадско „Наше Доба“ доноси трећи чланак од Ђ. В. под насловом „Поглед на Балкан“, којим као да се низ тијех чланака завршује. Ваља знати, да је „Наше Доба“ лист, који се, у сваком погледу, држи политичког правца садашње угарске владе, те су така расматрања, као што их изнијеше чланци „Поглед на Балкан“, у таком листу двоструко занимљиви. За то мислимо да нам тај трећи чланак ваља, осим кратког увода, изнијети у цијелости нашијем читаоцима. Ево га:

„Српске земље на Балкану нијесу ни из далекато исто за Аустро-Угарску, што су бугарске за Русију. Моћни цареви могу земље и народе по вољи дијелити; али се те диобе само тако одржати могу, ако садрже у себи природне услове за могућност трајнога опстанка и одговарају екзигенцијама државне моћи и међународног положаја.

Стари, многоискусни Кошут је њеки дан у свом пошљедњем писму на Хелфију, изрекао својим провиденцијалним умом и ове значајне ријечи: Ширење Русије на исток, односно према Бугарској и Босфору, — значи ширење и утврђење руске државне моћи; ширење Аустрије на исток, — значи подривање своје сопствене екзистенције.

Најјаче гаранције за опстанак великијех и свијетскијех држава јесу тврди крајеуголници на границама; отворена врата, — то су најгори чувари дома; отворена врата на туђем дворишту, — то је сигурна пропаст дома. Русија од најстаријих времена тежи постојано и истрајно за тијем, да постигне своје природне крајеуголнике у Јевропи; то политичко тежиште карактерише врло значајно Русију од зачетка њене државне моћи до данас, односно од Рурика па до Александра III. Аустрија пак има и сувише слабијех и отворенијех врата на свом државном тијелу, продирањем на туђински исток отвара се широка и најопаснија капија, која у срце монархије води. Њеколико хиљада ускока кадри су читаве корове аустријске армаде да позабаве, а тиме уједно олабаве осталу убојну снагу монархије.

Народи аустро-угарске монархије увиђају то инстинктивно и за то су одлучни противници сваке окупације, односно анексије на истоку. Мађари, без разлике политичкијех партија, мађарско јавно мњење у свијема слојевима пучанства осуђује ту несретњу и злокобну политику, која им је од грдног материјалног и моралног квара, и ремети добар одношај са сопственим народностима у земљи, а никакве им актуалне користи допринијети не може.

ЛИСТАК „ГЛАСА ЦРНОГОРЦА“.

ЛАБУДОВА ПЈЕСМА

Приповијетка

Ђорђа Опета.

I.

На опћинској кули, у вароши Дјеп, изби десет сахата пред подне, а у тај мах отворише се решетаста врата од баште, кроз коју се улазило у најљепши двор у улици Агадо. Из баште изађе њека згодна, танковјеста дјевојка, румена лица, плавих ведрих очију. На њој бјеше „мрнарско“ одјело, т. ј. плава сукњица и јелечић са два златна ленгерића испод грла и златним обручићима око рукава. За дјевојком изађе њека достојанствена постара госпођа, у црним свиленим хаљинама, под сламним високим клобуком, који бјеше узак при врху, те наликоваше звону. Госпођа носаше у једној руци два шаторића („сунцобрана“), а у другој двоцјеви, мрнарски дурбин.

Лијепа дјевојка устави се, па, чисто уживајући, поче удисати наслани морски ваздух и рече:

— Лијепа времена! Харијет!

Поштована госпођа учитељка — лако је било познати да бјеше то — климну главом и прогуђа њешто, па гурнувши својијем оштријем лактом питомицу, крену пут луке.

Море је било баш сиње, а мирно као уље; сунце је разгонило лагане облачиће што се натискиваху један иза другога, хотијући се наврстати по ведром небу; са пучине дуваше вјетрић, те се лелујаху вите гранчице метљика, а заставе, на ујасцима дворова и гостиона весело лепршаху.

По ледини, украј мора, шетаху се продаваоци паса, водећи чопоре хртова, тичара и ситније пасмине. Ледина бјеше црвена као рогозина, од сунца, а убијена као гумно од силнога ченања. Њеколико гиздавијех младића и њеколико госпара у простим вушеним гуњићима играху се лопте по инглеском начину (Лави-Тенис). Гомила плавушкасте дјеце, голијех ногу до кољена, на дугачку конопцу пустила „змај“ у вис, па грају и скакуђу под њим. У маленом „трам-ве“ што се дневно вози од Касине до насипа украј мора, упрегнуто једно кљусе, па и оно дријема каскајући, а њеколико дерана, вичући, нуде пролазницима „програм“ коњске трке, која се спрема у Дјеп.

Обје женске ишаху бржијем кораком узбрдитом улицом што се пење до чувеног „Хотел Рајал“, па таман оне пред гостиону, а из ње изађе њеки висок младић, оборене главе, забринут јако, те се умал' ке сукоби с њима. Младић, и негледајући их, скиде капу и крочи натрашко, молећи да му не замјере. То је он изрекао мало заносећи. Дјевојка изненађена узвикну, а он диже очи, па кад је видје обли га румен а црне му очи синуше као двије жеравице.

— Дези! викну он и залуђен и весео ударивши дланоа о длан. „Дези! ви ли сте то! баш ви?“

— Стенио! новикну цура загушенијим гласом, па му се примача и ухвати га за руку. Видјело се одмах да бјеху стари знанци. Није знала како да почне, толико јој питања наврије на уста. Најзад поче страсно:

— Прије свега причајте ми о сестри! Гдје сте је оставили? Како је она! Шта је с њом?.... Ала сам луда! ти и она ће бити у Дјепу пошто сте ви овдје! Стенио! драги Стенио! гдје је Мод? Брзо водите ме к њој! Водите ме да је изгрлим...

— Дези, драго дијете!... проговори он једва. Његово пространо чело, опточено кратком коврчастом косом, црном као угљеј, намрска се, — као језеро кад изненада дуне вихор. Сузе га облише.

Поштована госпођа, под својим звонастим шеширом скаменила се од чуда за неколико, пак се прибра.

— Драга моја!.... рече она и стаде међу њих... Ви лијепо знате очеву наредбу!... Ви ви... о, боже мој, да он дозна за ово!... Још пред-а кном! Не-не-не не смије то бити ни по што! ниипошто! ... Та промислите само, драга моја...! Не ако ви нећете разумно, барем ће господин....

Тако се сплела госпођа учитељица. Лице јој се зажарило, а очи се помутјеле. Бијаше жалосно видјети је, а, богме, и смијешно.

Дези набра обрвице и напрћи усташца.

— Харијет, чујте ме добро! Ви знате да сам ја послушна у обичним приликама, али сад, моја добра Харијет, сад је говор о мојој сестри... Може те ли ме ви одвратити од ње!?

Сузе јој не дадоше да даље говори Њеколико господе провезоше се крај њих па гледаху, чудећи се, лијепу дјевојку плачну пред високим блиједим човјеком. „Васпитатељка,“ махаше својом сиједом главом. Најзад промуца:

— Ама наредба милордова?...

— Ама моје сузе! повврну брзо Дези. Харијет, бирајте: ко вам је милији, ја или отац! Та нијесте ли ми стотину пута рекли да ме не би оставили ни зашто на свијету да, кад се ја удам, да ћете остати са мном и узгојити ми дјецу!... Је ли тако Харијет?.. Јест, велите, а ја вам кажем да ако ми данас не повољите — жао ми је то рећи — али свршено ће бити међу нама!...

— Дези! викну васпитатељка кроз плач... Ао' Дези, све бих учинила за вашу љубав, све! Живот бих дала за ваше добро, али да учиним што ми је

Али на жалост мађарски глас у спољној политици не вриједи данас ништа; и они су подлегли свом сопственом фатуму, те узалуд, као што Кошут рече, само буше воду.

Аустријски Нијемци такођер су одлучни противници доданашње источне политике наше; они су своје аспирације на исток сасвијем напуштили. Моћна њекада девиза: Drang nach Osten изгубила је своје дражи, постала је за њих сићушна, од како се њихове очи обрнуше на другу страну, која им свијетска изгледа пружа. Колонијална политика, то је поглавити извор снаге и развитка великијех народа. На њој оснивају велики народи своју моћ и свијетски значај. Инглези и Французи имају своје грдне колоније по свијема крајевима свијета. Русија се шири по Криму, Кавказу, Сибирији и Туркестану. Колоније примају сувишак пучанства, стварају нова огњишта и оживљују нове вене у државном организму, које ће да занове и регенеришу како узрујану тако и зачмалу крв народну. Велики њемачки народ губи по статистици годишње просјечно до 100.000 душа, који се селе поглавито у Америку, гдје их нестаје за њемачку мисао. Геријални Бизмарк није ни то из ока изгубио, те је отворио Њемцима грдне колоније у државама Конга, гдје ће Њемци опстати и ширити се моћи, и куда ће од јако да прелази сувишак њиховог пучанства. Ја сам пошљедњих година више пута путовао по Њемачкој и увјерио сам се, у каквом је грдном размјеру колонијална политика заузела тамошње духове. Држе се јавна предавања, печатају хиљаде брошира и различнијех земљовида о Конгу и тамошњим одношајима; у Хамбургу и Бремену постоје рационално уређена и државом сутенирата друштва, која колонизацију за Конго посредују. Њемачким народом влада данас неодољиви Drang nach Kongo — а њекадашњи Drang nach Osten изгубио се у жагору. У Босниу и Херцеговину, од како их је Аустрија посјела, населили су два или три њемачка села. Једно је већ пропало и раселило се, а по законима природе морају и остале земљане груде потонути у српскоме језеру. Аустријски Њемци имају у очима интересе великог њемачког народа, зато су и одлучни противници окупације, анексије и продирања на исток.

Уз мјеродавне кругове у Бечу једни су још Чеси и Хрвати, који ту злокобну источну политику подржавају; први у нади, да ће тиме славенизирати Аустрију, наравно под егидом чешкога лава; а други да ће католичењем православног и мухамеданског живља проширити скучене границе хрватскога племена. Ово су таке утопије, о којима није вриједно озбиљно ни говорити. „Куд ће сламка међу вихорове“, — рекао је Његош.

Нећу ни да спомињем данашње, тешком муком скривено и у њеку политичку систему уведено унутрашње државноправно устројство монархије, које би се анексиом Босне и Херцеговине и даљим продирањем на исток из корјена пореметити морале. Не вјерујем, да би се данашње фактично стање олако и без великијех унутрашњих потреса уклонити и другијем замијенити могло.

Анексија Босне и Херцеговине је неприродан постулат спољне политике монаркије наше. Вјештачкијем средствима даје се истина нормалан ток природног развијтка привремено сузбити, али стално обуставити — никако. Живи су примјери томе Италија и Њемачка, — и политика аустријска, која је претходила тамо, док није приморана била пред напредним духом времена и силом народносног начела коначно капитулирати.

Зар на истоку Јевропе други дух віје, него ли на југу и западу? Зар су закони природе и правила државничке мудрости друга на западу, а друга на истоку? Што се тамо неприродним и немогућим доказало, зар да буде овдје трајно и успјешно?

Но јасни знаци као да сигурно наговјешћују нов обрт у спољној политици наше монархије према истоку. Андрашијева девиза au de la de Mitroviza не заноси више наше државнике, шта више може се данас слободно рећи, да је та политика и званично већ дезавуисана.

Поводом пошљедњијех догађаја у Бугарској управише разне странке угарског сабора интерпелације на Тису. Руководна мисао тијех интерпелација своди се у питање: шта да се чини према руском продирању у Бугарску? Ирањија рење: од претеће руске поплаве чуваше Угарску и Аустрију два јака и поуздана бедема: Пољска и Турска. Прву је разорио, а другу раскопао тројецарски савез. Ко ће данас супрот стати, да силни вали сјевернога мора не запљускују наше обале? Сви интерпеланти без разлике партија једнодушно изрекоше: „Исток источним народима, дижимо, укрепљујмо на Балкану нове бедеме, а то су самосталне и независне балканске државе“. Тиса је одговорио, да је то данас заиста руководна мисао спољне политике аустро-угарске, и да ће он знати, ако би се с тог правца скренути хтјело, шта му патриотска дужност налаже чинити.

И ово је велики прогрес, који балкански народи данас обиљежити могу. Тиме је званично дезавуисана аустријска политика, која је била мјеродавна на берлинском конгресу; а наговијештена нова, која садржи у себи здраве клице успјешног консолидовања нашијех спољних одношаја.

Кад два непријатеља на бојноме пољу хоће примирје да учине, они означе неутралну зону између обје војске, да се тиме могући сукоб избјегне.

У државном политичком животу неутралне су зоне такође од великог замашаја. Авганистан је така неутрална зона између Русије и Инглеске у Азији. Док ова постоји, дотле је мира између ове двије државе; падне ли једном Авганистан, онда је неизбјежан сукоб између Русије и Инглеске, а то ће значити: да је једна или друга од тијех држава одиграла своју улогу у Азији.

Балкански народи, а наиме Срби, Романи и Грци као да су природом позвани, да буду неутрална зона између Русије и остале Јевропе. Ова три по крви и језику разнородна народа имају своје обиљежене етнографске и географске границе; њихова је алијанција природна, јер им се интереси свугдје подударају, а нигдје не сударају. Формални савез између овијех држава може се рећи да је излишан, јер тај савез фактично постоји, основан је на самој природи ствари, на заједници интереса, те као такав има увијек и у свијема приликама своју моралну, непобитну основу. Тежња и Бугарску у ту алијансију увући, са свим је илузорна, јер Бугарска има друго своје тежиште, које ни напори Цијеле Јевропе измијенити неће. У осталом самостална Бугарска са својим ускоеним претенсијама како према српском, тако и према романском и грчком живљу била би више на сметњи него ли у прилог консолидовања и успјешне акције балканскога савеза.

Русија у своје природне и стратегичне границе сведена на југу, неће бити никако опасна по Србију, Романију и Грчку, као што није ни мало опасна по Скандинавију на сјеверу. Русија никад није тежила за Скандинавијом на сјеверу, а Србијом и Романијом на југу, јер то би ју само слабило, — а увијек за Филандом и Бугарском јер то су основни постулати њезине моћи и безбједности.

На Балкану самостална Србија од Дунава до Егеја, у Савезу са Романијом и Грчком — то је најсигурнија залога јевропскога мира. Политичка и културна независност овијех држава, то је данас највећи интерес Јевропе на истоку. Престанели једном те независности, онда је сукоб великијех сила не избјежан, — а тај ће бити судбоносан по Јевропу.

Јесу ли аустро-угарски државници заиста пригрлили мисао самосталне Србије на Балкану? По ријечима Тисе тако изгледа, али у ствари није ни из далека још тако. Док се не тргне натраг онај гвоздени колац, који је Андрашија на берлинском конгресу у средину српскога тијела сјурио, — дотле о самосталној Србији, у њезиним етнографско географским границама ни спомена бити не може. Двије руке без трупа не могу бити живо тијело народно.

Штета, грдна штета, што се интерпеланти на угарском сабору, који управише толика подробна питања у источној ствари на министра Тису, — не дотакоше ни једном ријечи Босне и Херцеговине. Гдје су наши српски заступници из Угарске и Троједнице, да запитају на угарском сабору, кад се о истоку велика ријеч води: шта мисли наша спољна политика са Босном и Херцеговином? Замишља ли аустро-угарска политика самосталну Србију на Балкану без Босне и Херцеговине? Ако замишља такву, онда зида на пијеску градове; такова Србија неће и не може бити никакав бедем према рускоме упливу. Такова политика нема у опште моралне подлоге за себе. Српскоме је народу прије свега до свог географско-етнографског уједињења на Балкану стало. Пријатељ тога уједињења, — то је пријатељ и Србије. Једино и искључиво у руци Аустрије данас лежи, да се то уједињење изведе. „Самосталне балканске државе“, то је данас девиза наше спољне политике на истоку. Без уједињења пак српског народа у његовим природним границама, та је девиза проста илузија и самообмана. Хоће ли хтјети Аустрија ту мисију да изврши у свом сопственом интересу, у интересу своје културне, трговинске, народно-економске супремације, која јој над сусједним балканским народима несумљиво иде, и која ће јој се радо уступили, — то од ње зависи. Ако неће, — извршиће ју Русија на уштрб Аустрије. Вотъ вопросъ.

ДОМАЋЕ ВИЈЕСТИ.

ЦЕТИЊЕ, 6 октобра.

(Црногорци у Грчкој.) Др. Ђ. Петковић, окружни љекар у Бару, јавио је прошле недјеље брзојивно кн. министарству унутрашњих дјела, како од њеко доба сваким лојдовим пароброд те пристаје у Бар, долази приличан број наших младића, који су радили на прокопу канала у Коринту, те се врћу дома, не што су довољно зарадили и стекли, но што су тако изнемогли да нијесу више могли наставити рада. Велика већина тијех јадника заражена је оном љутом барском грозницом, која је у оним крајевима тако опасна, да је као рођена сестра оној жутој грозници, од које је много теже оздравити но од колере. Прича нам један очевидац, како је жалост погледати те патнике. Најбјешњи момак дође за мјесец дана, као да је годинама тамновао или живио двадесет година раскошним животом рушећи навалице своје здравље. Па и кад се излијече, остају у свијех тијех боника мучне потрагуше слабости од којих је најмучнија до крајности увећана шлезина. По мишљењу дра. Петковића ти патници неће бити способни никаквом раду најмање за годину дана; за то предлаже исти окружни љекар, да би било од велике користи по наш народ, кад би се безусловно забранио полазак за Коринт. — Но кад они наши људи, који су навикли тражити зараду на страни, или ради промјене или што се надају златним рудама, виде ове јаднике и кад разумију да, најмање за годину дана, не ће ваљати „ни Богу ни људима“, те ће за то вријеме потрошити и најобилатију зараду и задужити се на више година, — онда је прилика да неће бити ни потребно изријеком забранити полазак у Коринћане, нити ће брзо ко доћи да моли пашапорат за оне крајеве, у којима је Бајрон од исте грознице, платио главом своје филелинство.

(Вријеме). У нас је настало право јесење доба, те сад управо живимо у густом облаку. Послије њеколико лијепијех дана познога љета или ране, ведре јесени, обрну у суботу вече, сјевер на југ и једанак навалише, преко Вртијељке и Ђиновог Брда прво лаки па све гушћи и тежи облаци и стаде находити она непрестана киша, онај „неисказани дажд, онај „атесфатос омброс“ од којега су и у Омирово доба, бјежала јата дивљих гусака и ждралова на скровити југ. Пред поноћ се диже силан југ те настаде потоп и урнебес, мислиш разнијеће све Ђеремиде и кровове, а уз то се небо провалило као да хоће да врне нама све што је сунце љетос попило из окејана. Тешко путницима, поморцима, које је така непогода затекла на „дебеломе мору“, помози им Боже! Тек јучер, у недјељу, почело се по подне мало ведрити.

Из Великог Суда.

Г. 1879.

Бр. 21.
26 маја

Задјевица између *Бориша Митрова* и *Шола Радованова*, Морачанина.

Каже *Бориша:*

„У Љуту имам једну ливаду, коју ми Шоле не хоће никако бранити. У запосту божитњега поста пустио ми је у исту ливаду прву ноћ коња, други дан у јутро говеда, па истог дана у вече, по ноћи, коња, па и опет трећи дан у јутро говеда. Ја сам све Шола молио да ми ту ливаду брани. Кад четврти дан пушти говеда у исту ливаду, ја онда послах сина да говеда ишћера и он пође па их ишћера. У исто вријеме виђех Шола ђе иде моме сину који ћераше говеда. Тада сам и ја пошао те дођох к Шолу и питах га: „Зашто ми пушта говеда у ливаду?“ Он ми тада одговори, да је бранити неће. Још му рекох: „Зашто ми пушташ говеда и коња у моју браћевину, пасја вјеро?“ Пошто га назвах пасјом вјером, дохвати ме шаком за перчин и удари ме шаком по глави. У тај мах дође Чубро Илијин, дохвати ме преко руку и ћераше нас раздвадити; већ дође Шолов брат Јован и донесе једну палицу у руку па удари Чубра преко руку, а мене преко леђа и по глави. У исто вријеме ударио ме је Шоле три или четири пута стиштеном шаком по глави и хватао ме је за перчин па ми главу завраћа на се. И од тада до данас све горе лежим од истијех шака и тољага кад сам се са Шолом свадио, и мислим да ћу од тијех ћотека умријети. Пошто до данас не пребољех, хоћу да се Шоле закуне, како ме у тој свађи није него само један пут ударио шаком поклопачки по глави, и један пут стиштеном руком, а Јован, брат Шолев, да се закуне, како ме у тој свађи није дрветом по глави и врату ударао, такође и Чубро Илијин, који нас је раздвајао, да се закуне као свједок, да ме Јован по глави и по врату дрвестом није ударио, тако исто и да се закуне Шоле да ме није више но два пута шаком ударио.

„Пошто се Шоле, Јован и Чубро закуну како ја захтијевам, — онда пристајем и увјерићу се, да не лежим од њиног убоја, нити да ћу умријети од њиног ћотека, но ћу бити увјерен да лежим од друкчије немоћи и болести, а мене је глава прсла и заклећу се да је од њиног убоја.“

Каже *Шоле*:

„Ако сам му похарао браћевину, коју Бориша није имао права тада бранити, чини ми се да Бориша није имао право називат ме пасјом вјером, већ је требало да зовне пољаке, па да му учињену штету платим. Тек ме назва пасјом вјером, ухватих га за перчин, али главе му нијесам накривљевâ, као што он каже, т. ј. нијесам је завраћâ на траг; а ударио сам га један пут шаком поклопачки по глави, а један пут стиштеном руком. Више га ни су чим ударао нијесам. За вас мој овај говор заклећу се Суду, да Бориша више ударао нијесам и да га од мојег убоја глава не боли, нити да може од тога убоја умријети.“

— —

По наредби Великог Суда испитао је капетан Мрдеља Радовић свједока Чубра Илијина, који овако каже:

„Кад се бјеше свадио Бориша и Шоле, ја дотрчах те ухватих Бориша преко руку, да их раздвојим. У томе дође Јован, брат Шолев, и удари мене по руци, а Бо-

---

забрањено!... Шта ће лорд рећо ако дозна!

— Не бојте се Харијет, ја ћу тати одговарати ако дозна.... Тако, тако, прекинимо. Ви сте моја мила, ви сте добра честита старица! Ја вам никад нећу заборавити ту љубав, а ни господин Стенио Марацки, мој свак... И Дези пољуби учитељку у оба образа.

Човјек обори главу и рече дјевојци:

— Хоћете да видите сестру? Видјећете је, али, на жалост, другчију, него сте је оставили! Јадна Мод измјенила се много. Она је веома болесна.

— Зар тако! Јако бона! запита Дези преструављено.

— Богме јако! одговори он.

— Брзо, Стенио, за бога, водите ме. Ђоше у двориште.

Харијет лагано крачаше за њима, као да је на смрт вођаху. Стенио се упути к десноме избоченоме крају прочеља, те се разминуше са двије женске, двије неједнаке друге. Једно бјеше њека млада госпођа, врло лијепо одјевена, а с њом иђаше њека думна (калуђерица) у сивијем хаљинама, са бијелом крпом на глави — од реда што се називље: „сиромашке сестре“ — Дези обрну главу и повуче Стенија, бојећи се, зар, да је не познаду. Ати не бјеше већ на вријеме. Она чу иза себе како она госпођа, чудећи се, рече:

— Гле! Госпођица Меливан и Марацки!

Дјевојци се стиште срце, али превлада сестрински љубав, те хитро пође напријед. Стенио отвори врата да уђу обје женске.

Думна се устави и гледаше за њима, па кад уђоше у кућу, она диже очи к небу рекавши:

— Ах, кад би госп. Марацки хотио придружити се к нама, кад би хтио судјеловати у нашем концерту, ето среће по нашу сирочад!..

— Дакле ви знате ко је Марацки, сестро Јелисавето?

Како не бих знала! Зар није познат као Лист и Рубенштајн?

— То је истина, али, на жалост откад му је жена болесна не долази већ у јавна мјеста... Та скоро у Бечу, промислите, није хтио да свира у ћесареву двору и ако он ћесара љуби и поштује као свога покровитеља.

— Ко зна! Што је одбио једноме владаоцу, може бити не ће одбити несретној дјеци!

— Једно једино чељаде, сестро, могло би га наговорити на то... Да, да! Преко Дези Меливан, могло би се усјети!.. О, то би било да се прича! Улазак четрдесет динара. Дворана пуна, као шипак... Тридесет хиљада динара скупило би се, као једна пара!

Сестра прекрсти руке на њедрима и поче шантати молитве, — да бог услиши жељу њену.

(Наставиће се.)

ришу ударао није да сам ја видио. На свему томе заклећу се.“

Велики Суд (пресједник Г. Божо Петровић; Судије: В. Ђ. Матановић, С. Вукотић, Ј. Радовић) нађе за право, да се Шоле закуне, да није ударао Боришу, само један пут шаком поклопачки по глави и једном стиштеном руком. Кад се то потврди заклетвом, разумије се, да Боришу од Шолева убоја ни глава не боли, нити да може од тога убоја умријети, нâко од божје судбине. — Чубро да се закуне на оно што је свједочио.

Пошто се обојица закуну, пресуди Велики Суд:

Да се Шоле, зашто је на забрањеној ливади, куда се коси, пуштавао без питања коња и говеда и ударио Боришу два пута шаком по глави, сувише на његовој ливади, глоби да дадне четири талијера.

Јована, брата Шолева, који је пошао на партање, глоби са талијера шест.

Од ове глобе да се дадне Борини, као за дангубу ћотека (sic), талијера четири, а шест остају за касу, да их с глобом донесе.

Црногорско Поморство.

Св. Никола, 25 септембра. — Ове недјеље имали смо тиха времена из јутра а по подне лагушни маистар.

Воде у грло Бојане има $4^1/_2$ до 5 нога.

Доједрише:

Траб. црн. „Буона Сорте“, тон. 21, кап. Сулејман Адем, из Уциња, празан.

Траб. тур. „Хаирлије“, тон. 15, кап. Хасан Билали, из Уциња, празан.

Траб. цри. „Кориере Скутарино“, тон. 34, кап. Јусуф Сулејман, из Обота, крцат разне трговине.

Одједрише:

Траб. црн. „Буона Сорте“, тон. 21, кап. Сулејман Адем, за Обот, крцат путника.

Траб. тур. „Хаирлије“, тон. 15, кап. Асан Билали, за Обот, крцат путника.

Траб. црн. „Кор. Скутарино“, тон. 34, кап. Јусуф Сулејман, за Тријешће, крцат разне трговине.

——

Уцињ, 27 септембра. — Ове недјеље имали смо лагушне источне и сјеверозападне вјетрове, кадгод тишину, ведро небо и мирно море.

Доједрише:

Траб. црн. „Аирлије“, тон. 18, кап. Ф. Мустафа, из Будве, празан.

Траб. црн. „Глорија“, тон. 34, кап. Ф. Мехмет, из Скадра, крцат.

Одједрише:

Траб. црн. „Аирлије“, тон. 18, кап. Ф. Мустафа, за Св. Николу, празан.

Траб. тур. „Глорија“, тон. 34, кап. Ф. Мехмет, за Тријешће, теретом доласка.

——

Бар, 30 септембра. — Ове недјеље за прве четири дана имали смо тихе вјетрове од I. и IV. кв. мирно море и ведро небо, па иза тога за два дана средње вјетрове од II. кв. гдјегод киша и море немирно, па поново лијепо вријеме са средњим вјетровима од I. и IV. кв. мирно море и ведро небо.

Барометар 76—5, стање температуре Р. 19.

26 септ. дође из Далмације пароб. лоида „Јонио“, кап. А. Орландо, у слободној пратики и овђе у ову луку искрца неколико терета и путника.

27 септ. дође из Крфа и Арбаније пароб. лоида „Арцидука Фердинандо Максимилан“, кап. Ђ. Валони, у слободној пратики који овђе у ову луку искрца неколико путника.

28 септ. Дође из Будве траб. итал. „Ново Модесто“ од тон. 21, кап. С. Скочимани, празан.

Нове Књиге.

Уредништво је примило на приказ Књигу: Теорија и практика новчаничних банака. — Економска и политичка студија дра Мијаила В. Вујића, проф. велике школа.

(Одштампано из Гластика српскога ученог друштва Књиге 66).

У Биограду, кр. српске државна штампарија, 1886. — 155 стран.

КЊИЖЕВНИ ОГЛАСИ.

НОВА КЊИГА

ОМЕР ЧЕЛЕБИЈА

ПОПРИВИЈЕТКА ИЗ ЖИВОТА СРПСКОГ НАРОДА.

Скоро ће се напунити тридесет година како се, овда онда, разговарам с пријатељима српске књиге о предметима који су драги и мени и њима. У тијем разговорима, путописима или причама, ми смо мислима прошли кроз многе наше земље; али је остао један дио старе српске отаџбине, пун важних успомена из прошлости, а препун жива интереса у садашњости, у који још није допирала ни моја путна записница, нити која моја приповијетка.

Тај дио дошао је на ред сада.

Омер Челебија, јунак приповијетке коју износим пред читаоце, родио се и одрастао у Зворнику, на Дрини; ту је видио и замиловао лијепу Паву, дјевојку Хришћанку. Отац Павин, да би пресјекао то вољење, пресели се са свијем у Србију. Које с тога, а које с њекијех другијех јада, Омер се пише у војнике, и буде одређен у жандармско одјељење. Ту је имао прилике, да види шта је окупација донијела нашему народу у Босни и Херцеговини.

У служби, находећи се на граници херцеговачко-црногорској, с њеке своје доброте која му се узела као кривица, Омер падне под затвор. Из затвора избави га пријатељ; он ускочи у Црну Гору, покрсти се у манастиру Косијереву, па прође Зету, Васојевиће, Пећ, и дође у Дечане. Ту га снађе нова биједа; али он ипак разгледа све Косово, види Приштину, па, од Страхињићеве „Малене Бањске“, умакне од страже и, послије великијех мука и страхота, пребјегне у Србију, нађе Паву, узме је, и отпочне срећно живовати.

То је сва љубавна леса; то је основа приповијеци, а потка су јој опаси мјеста, која је или окитила српска слава, или опјевала српска пјесма, или обојила српска крв, или оквасила српска суза. Основа је та јоште преткивана и клечана сликама из живота нашега народа од сва три закона, сликама које очигледно доказују да је народна једнина старија и преча од вјерске множине, и да се њих двије могу лијепо слагати.

Управо ово и јест посао цијелој овој приповијеци.

Омера Челебију ја сам испочињао из живота самога народа; осим кога имена, нијесам изумио готово ништа. На тај начин слободим се да сам угађао трима великим госпођама: истини, љепоти, и публици. А колико сам у томе био срећан, видјеће се кад се књига прими.

Још ми ваља поменути да је ова приповијетка писана нашим јужним говором.

Књига ће изнијети 13—14 табака, оне величине као што су „Зимње вечери.“

Цијена је 1·50 динара за Србију; а 0·80 новчића ван Србије.

Да би, при чисту рачуну, била дуга љубав, умољавају се пријатељи да шиљу новце напријед у Биоград, на моје име. А моја ће брига бити да им се књиге доставе, чим буду готове.

Како се збере толико претплате, да се бар штампарија може платити, рукопис ће се дати у штампу.

Ко пошље новце за 10 књига, добиће поред захвалности, и 11-ту књигу за труд; ко пошље новце за 20 (или више књига), добиће једну лијепо везану, а за остале радоше нека каже: хоће ли књиге, или новце за њих.

У Биограду 8. Септембра 1886.

М. Ђ. Миљковић
19 Цетињска улица 19.

Мато Гвозденовић трговац из Подгорице 25, Септембра на подне преселио се у вјечнос, у 60-тој години свога живота, послије подугог лаког боловања из почетка, а при крају по све тешког. Болест је његова била стомачна, а послједњих дана ударен је капљом.

Јављају ћи ову претужну вијест за нас, пријатељима и познаницима покојниковим, молимо их за саучешће у нашој жалости.

Овом приликом изјављујемо најсрдачнију благодарност нашу, грађанству Подгоричком, на његовом великом саучешћу, како при посљедњој тешкој болести тако и при испраћају до вјечне куће.

Ожалошћена фамилија Покојникова.

Подгорица, 1. Октомбра 1886.

Јавна молба.

Има двије три године од како су моја два брата, Саво и Стеван, пошли у свијет ради зараде и свог бољег обртања. У прво вријеме дознавао сам за њих, но ево сад већ више од године дана од како не чујем ни трага ни гласа о њима. Потоњи глас те сам чујао о њима био је, да је Стеван пошао у Србију, у Параћин, а Саво да је доспио у Русију, у Одесу.

Молим сваку милостиву душу, особито Србина и Црногорца, ако би могао што дознати за та моја два брата, или ма за кога од њих, гдје су и како су, да ми јави овамо; учиниће мени добро, а себи велику задужбину.

У Бару.

Милош Шћепановић,
послужитељ у двору „Тополици“
Књаза Ђорђа Карађорђевића.

ОБЈАВА.

Овијем се износи на продају имање Николе Вучинића при Вељем брду у Враницке њиве. Ту имаде 55 рала земље све у једном комаду, (близу колског пута који тудије пролази), у авлији од 32 квадратна метра имаде једна кућа са 5 камара на горњем поду. Уз кућу симетрично је приграђена и једна кужина. Мало даље имаде још једна кућа поземљуша од 15 метара дужине која служи за држање животиње. Земља је готово сва зидом ограђена. Ко би желио ово имање купити, а није му подробно познато, нека пође да види, и нека се обрати окружном суду у Подгорицу, ђе ће се имање предати ономе који до 12 октобра ове године највишу цијену понуди.

Број 359.

Цетиње, 26 јула 1886.

Из канцеларије министарства финансије.

ОГЛАС.

Слике омиљеног српског пјесника г. Љубе Ненадовића, познатог пријатеља црногорског, примио сам на распродају. Слика је великог формата, а добро погођена те јој је цијена само 40 новчића (у Биограду се продаје 50). Они који би жељели „Србовим“ ликом свој дом украсити, нека се с поручбином обрате на потписатог, који ће и за унутрашњост о свом трошку за 50 новчића слику шиљати.

Цетиње, 29 септембра 1886.

Вуко Вулетић.

ЈАВНА ОБЗНАНА.

Ниже подписани части се јавити штованом опћинству цијеле Далмације, Херцеговине, Босне и Црне Горе, да је он повјерио генералну агенцију и складиште својих добро познатих у цијеломе свијету физикалних, енологичких инструмента (ratila) честитој тврдки:

Др. Јакова Дудана синовом у Сњету.

С тога нек се одселе све моје досадашње муштерије обрате искључиво на моју генералну агенцију у Сњету за евентуалне наручбе и разјашњења, те ће добити уз исту цијену ко у мене све инструменте. Текући цијеник такођер до који дан примити ће ко се буде јавио агенцији, франко у народном језику. С особитим поштовањем препоручује се.

Беч, 22 септембра 1886.

Хајнрих Капелер.

ОГЛАСИ.

САМО ЈЕДАНПУТ

НУДИ СЕ ОВАКО ДОБРА ЗГОДА, ГДЈЕ СЕ МОЖЕ ЛИЈЕП САХАТ ЗА ПОЛОВИНУ ЦИЈЕНЕ НАБАВИТИ.

ВЕЛИКА РАСПРОДАЈА.

На читавом јевропском континенту настали политички одношаји нијесу ни Швајцерску мимоишли, што је поводом знатном исељавању радника, услијед чега је и уздрман опстанак творница. Тако је и прва и најзнатнија творница сатова, коју ми заступамо, за сада затворена, те нам је повјерена продаја њезиних творива. — Они такозвани Вашингтон џепни сахати најбољи су сахати овога свијета, изванредно елегантно гравирани и везени и по американском суставу направљени.

Сви су сахати на секунду репасирани, и ми јамчимо за сваки сахат 5 година.

За доказ сигурна јамства и строге солидности обвезујемо се овим јавно, да ћемо сваки сахат који није по вољи, натраг узети и измијенити:

1000 џепних ремонтоар-сахата, навијају се без кључа с кристалним заклопцем, изванредно тачно на секунду регулирани, осим тога новим начином електро-галванички позлаћени, с ланцем, медаљоном и т. д., прије фиор. 25, сада комад само по фијорина 10.20.

1000 красних сах. на котву од никел сребра, на 15 рубина, с маљованим казалом, с казалом за секунде, кристалним плоснатим стаклом, прије фијор. 21, сада само по фијор. 7.25, све на секунду репасирани.

РАСПРОДАЈА САХАТОВА
Творница сахатова Фром,
Wien II. Obere Donaustrasse 107.

!!ЧИТАЈТЕ!!

МАЈ ДА НЕ ДАРОВАНО.

Ми смо закупили цијелу израду једне чувене фабрике инглешке, те смо у стању продавати трпезно посуђе за половину цијене што рад коста; посуђе је од британског сребра најбоље врсте, те јамчимо да ће глеђа трајати десет година.

6 ножева од инглешког челика.

12 (6 ожица и 6 виљушака).

12 (6 кафених ожичица и толико ожичица за јаја).

12 (6 врло лијепијех купица за јаја и 6 наслона за ножеве).

2 (1 цукрена посипача и 1 цједило за чај).

2 (1 кашика за супу и 1 за млијеко).

6 врло лијепијех џизелиранијех ћикара.

6 веома лијепијех тањира за коке са ликовима индијским и јапанским.

2 врло лијепа свијетњака за трпезу.

У све: 60 комада, — **а све то за самијех 25 франака** (наполеон и четврт). То је пријед костало равно 100 фран. 5) наполеона).

Наруџбине се извршују само након примљена новца, а ако се наручитељу не би свиђало посуђе, може га одмах натраг послати и новци ће му се повратити.

Пакет прашка за чишћење посуђа коста 25 сантима, (12 новчића).

Обратити се: Universal-Versandt-Bureau, Wien, Ottakringerstrasse №. 140.

Или филијали исте: Rothenthurmstrasse 5, Wien.

Фабрика печата од Каучука,

набављач за Црну Гору

ДРАГУТИН ЋИЋЕН,

станујући на Цетињу.

Може се набавити сваке врсте печата од каучука и метала са гаранцијом.

Сваке врсте печата за восак са круном и грбовима и т. д. који се по пробама и избору, како ко зажели исправно добавити могу.

Свака врста, па и најмања била израђује се најсолидније.

Сви они, који би жељели од које врсте горе речених печата имати, могу се потписаноме обратити.

Перореза са 3 ножића од челика, са печатом од каучука за восак и мастило; медаљони са поштанским биљегама ма које врсте.

Могу такође набављати лијепо рађене дрвене завјесе за прозоре из чешке фабрике са најумјеренијом цијеном.

Цетиње, Септембра 1886.

Драгутин Ћићен.

Уредник и издавалац Божо Новаковић

Државна штампарија.